ویژه‌نامه علمی «حقوق در محک عمل»

شیوه‌نامه نگارش، ارسال و ارزیابی مقالات

ویژه نقد و تحلیل آرای قضایی و رویه محاکم

پوستر رسمی فراخوان مقاله · بزرگداشت وکیل احمدخان نادری

بخش اول

دامنه ویژه‌نامه و شرایط پذیرش

کمیسیون آموزش کانون وکلای دادگستری فارس و کهگیلویه و بویراحمد، به مناسبت بزرگداشت وکیل احمدخان نادری، ویژه‌نامه علمی «حقوق در محک عمل» را با تمرکز بر **نقد و تحلیل آرای قضایی و رویه قضایی ایران** منتشر می‌کند. هدف، پیوند تحلیل علمی حقوق با مسائل واقعی دادرسی، شناسایی تعارض‌ها و کاستی‌های رویه و ارائه راهکارهای مستدل است.

۱ـ۱. دامنه موضوعی

۱. نقد مستدل یک یا چند رأی قضایی مشخص، از جمله آرای وحدت رویه، آرای اصراری و آرای شاخص محاکم؛

۲. تحلیل انتقادی رویه قضایی درباره تفسیر یا اجرای قوانین و سنجش سازگاری آن با اصول و قواعد حقوقی؛

۳. بررسی اختلاف‌نظرهای قضایی درباره ادله اثبات، حقوق دفاع، قواعد دادرسی و اجرای احکام؛

۴. آسیب‌شناسی مستند رویه قضایی و ارائه راهکارهای قابل دفاع برای اصلاح یا ایجاد وحدت رویه.

ملاک اصلی: هر مقاله باید دارای موضوع قضایی معین، مستند یا مستندات قابل شناسایی، نقد مستقل و نتیجه استدلالی باشد. آثار صرفاً توصیفی و پژوهش‌های نظریِ فاقد پیوند مستقیم با رأی یا رویه قضایی، خارج از دامنه این فراخوان هستند.

۱ـ۲. شرایط عمومی

۱. اثر باید اصیل، منتشرنشده و حاصل مشارکت واقعی نویسنده یا نویسندگان باشد؛ مقاله نباید پیش‌تر در نشریه، کتاب یا مجموعه‌مقالات منتشر شده باشد.

۲. مقاله در زمان ارسال و تا اعلام تصمیم نهایی نباید هم‌زمان نزد نشریه یا مجموعه دیگری برای انتشار در دست بررسی باشد.

۳. مقالات فردی و مشترک پذیرفته می‌شوند؛ ترتیب نام نویسندگان و معرفی نویسنده مسئول باید با توافق همه آنان انجام شده باشد.

۴. مسئولیت درستی اطلاعات، انتساب مطالب، رعایت حق مؤلف و وجود مجوز قانونی برای بهره‌برداری از اسناد با نویسندگان است.

بخش دوم

ساختار و حجم مقاله

۲ـ۱. الزامات علمی و ساختاری

۱. **عنوان:** روشن، دقیق، ناظر به مسئله حقوقی و بدون ادعای گسترده‌تر از محتوای مقاله.

۲. **چکیده فارسی:** حداکثر ۳۰۰ کلمه؛ مشتمل بر مسئله، رویکرد یا روش بررسی، یافته اصلی و نتیجه پژوهش.

۳. **واژگان کلیدی:** سه تا پنج واژه یا ترکیب مرتبط با موضوع.

۴. **مقدمه:** طرح مسئله، اهمیت نقد رأی یا رویه، پرسش اصلی، پیشینه ضروری و مسیر استدلال.

۵. **متن اصلی:** معرفی حداقلی و دقیق موضوع قضایی، تبیین استدلال یا رویه مورد نقد، ارزیابی با تکیه بر قوانین و منابع معتبر و ارائه تحلیل مستقل.

۶. **نتیجه‌گیری:** پاسخ مستقیم به مسئله و در صورت اقتضا پیشنهاد اصلاحی مشخص و مستند.

۷. **فهرست منابع:** شامل همه منابع استفاده‌شده، با تفکیک منابع فارسی و غیرفارسی و تنظیم منظم.

۲ـ۲. حجم و نحوه محاسبه

حجم مقالات: حداقل ۳،۰۰۰ و حداکثر ۷،۰۰۰ کلمه. متن اصلی و پاورقی‌های حاوی توضیح یا استدلال در محاسبه حجم منظور می‌شوند؛ عنوان، چکیده، واژگان کلیدی، فهرست منابع و پاورقی‌های صرفاً کتاب‌شناختی از شمارش مستثنا هستند. آثار خارج از این بازه تنها با موافقت قبلی دبیرخانه قابل بررسی‌اند.

بخش سوم

نظام ارجاع‌دهی و مستندات قضایی

ارجاعات باید دقیق، قابل پیگیری و متناسب با ماهیت منبع باشند. **شیوه اصلی استناد در این ویژه‌نامه، ارجاع در پاورقی** است؛ در نخستین استناد، مشخصات کامل و در ارجاعات بعدی مشخصات کوتاه‌شده همراه با صفحه یا بخش مورد استناد درج شود.

۳ـ۱. الگوی ارجاع در پاورقی

۱. **کتاب:** نام خانوادگی، نام نویسنده، عنوان کتاب، شماره جلد و نوبت چاپ (در صورت وجود)، محل انتشار: ناشر، سال انتشار، ص یا صص مورد استناد.

۲. **مقاله علمی:** نام خانوادگی، نام نویسنده، «عنوان مقاله»، نام نشریه، دوره، شماره، سال انتشار، ص یا صص مورد استناد و شناسه دیجیتال، در صورت وجود.

۳. **رأی قضایی:** مرجع صادرکننده، شعبه (در صورت لزوم)، نوع رأی، شماره و تاریخ صدور و مأخذ انتشار یا محل دسترسی مجاز. در آرای منتشرنشده، تنها مشخصات قابل افشای قانونی درج شود.

۴. **قوانین و مقررات:** عنوان رسمی قانون یا مقرره، ماده، بند یا تبصره مورد استناد و حسب ضرورت تاریخ تصویب یا آخرین اصلاح.

۵. **منبع برخط:** نویسنده یا مرجع منتشرکننده، عنوان، تاریخ انتشار (در صورت وجود)، نشانی اینترنتی معتبر و تاریخ آخرین مراجعه.

۳ـ۲. قواعد تکمیلی استناد

۱. ارجاع باید ناظر به همان ادعا یا گزاره‌ای باشد که مستند آن است؛ نقل قول مستقیم باید با علامت نقل قول و نشانی دقیق مشخص شود.

۲. در گزارش رأی یا رویه قضایی، میان **منطوق رأی**، **استدلال دادگاه** و **برداشت نویسنده** تفکیک صریح رعایت شود.

۳. چنانچه درباره وجود رویه غالب یا تعارض رویه ادعایی مطرح می‌شود، دامنه آرای بررسی‌شده و محدودیت دسترسی به آن‌ها اعلام شود؛ تعمیم چند رأی محدود به کل رویه قضایی بدون دلیل کافی پذیرفته نیست.

۴. نویسنده موظف است اصالت دادنامه‌ها و صحت شماره، تاریخ، مرجع و نقل‌قول‌ها را پیش از ارسال بررسی کند؛ ارجاع ساختگی یا غیرقابل بازیابی پذیرفته نیست.

۵. در پایان مقاله، منابع فارسی و غیرفارسی به ترتیب الفبایی درج شوند؛ آرای قضایی و قوانین می‌توانند ذیل بخش‌های جداگانه قرار گیرند.

در صورت تعارض میان قابلیت شناسایی رأی و ضرورت محرمانگی، **رعایت قانون و محرمانگی حرفه‌ای مقدم است**. دبیرخانه می‌تواند برای احراز مستندات، اطلاعات تکمیلی غیرقابل انتشار را صرفاً از مسیر امن و مجاز درخواست کند.

بخش چهارم

اخلاق پژوهش و محرمانگی حرفه‌ای

۴ـ۱. اصالت اثر و حقوق نویسندگی

۱. سرقت علمی، استفاده از متن یا ایده دیگران بدون انتساب، جعل یا تحریف منبع، دست‌کاری مستندات و ارسال هم‌زمان برخلاف تعهد نویسنده ممنوع است.

۲. تمام نویسندگان باید در شکل‌گیری محتوا مشارکت علمی واقعی داشته، نسخه نهایی را دیده و با ارسال و ترتیب نام‌ها موافق باشند؛ تغییر نام یا ترتیب نویسندگان پس از ارسال، مستلزم درخواست مستدل و موافقت همه آنان است.

۳. نویسنده مسئول موظف است منابع حمایت مالی، روابط حرفه‌ای یا منافع شخصی و سازمانی مؤثر بر استقلال تحلیل را در فایل مشخصات اعلام کند؛ اعلام تعارض منافع به‌خودی‌خود موجب رد مقاله نیست.

۴ـ۲. محرمانگی پرونده و داده‌های اشخاص

۱. استفاده از اطلاعات پرونده‌های واقعی تنها در حدود مجاز قانونی و با رعایت اسرار حرفه‌ای و حقوق اشخاص مجاز است؛ ارسال مقاله مجوز افشای اسرار موکل یا اطلاعات محرمانه محسوب نمی‌شود.

۲. نام اشخاص خصوصی، کدملی، نشانی، شماره تماس، اطلاعات مالی یا پزشکی، هویت اطفال و هر مشخصه مستقیم یا غیرمستقیم قابل شناسایی باید در حد ضرورت حذف یا ناشناس‌سازی مؤثر شود.

۳. تصویر دادنامه، اسناد پرونده و پیوست‌ها فقط پس از بررسی امکان قانونی انتشار و حذف اطلاعات حساس ارسال شوند. در موارد غیرقابل ناشناس‌سازی، نویسنده باید از ذکر یا ارائه آن اطلاعات خودداری کند.

۴. مسئولیت رعایت الزامات محرمانگی و اخذ مجوزهای قانونی لازم با نویسندگان است؛ دبیرخانه می‌تواند حذف، اصلاح یا عدم انتشار بخش‌های مخاطره‌آمیز را مطالبه کند.

۴ـ۳. استفاده از هوش مصنوعی

۱. به‌کارگیری مؤثر ابزارهای هوش مصنوعی در نگارش، تحلیل یا تولید محتوای مقاله باید در فایل مشخصات، همراه با نام ابزار و حدود استفاده، صادقانه اعلام شود.

۲. ابزار هوش مصنوعی نویسنده محسوب نمی‌شود. مسئولیت کامل اصالت متن، تحلیل حقوقی، صحت نقل‌ها و ارجاعات بر عهده نویسندگان انسانی است.

۳. ورود اطلاعات محرمانه پرونده یا داده‌های اشخاص به ابزارهای برون‌سازمانی بدون مجوز معتبر و تضمین قانونی محرمانگی مجاز نیست.

بخش پنجم

داوری دوسو ناشناس و حقوق انتشار

۵ـ۱. مراحل بررسی

۱. **بررسی مقدماتی:** دریافت و ثبت اثر و کنترل ارتباط موضوعی، اصالت ظاهری، کامل بودن فایل‌ها و رعایت الزامات شکلی.

۲. **داوری علمی:** مقالات واجد شرایط تحت **داوری دوسو ناشناس** ارزیابی می‌شوند؛ هویت نویسندگان و ارزیابان در فرایند داوری نسبت به یکدیگر افشا نمی‌شود. دبیرخانه برای اداره فرایند به اطلاعات هویتی ضروری دسترسی دارد.

۳. **معیارهای ارزیابی:** اصالت و اهمیت مسئله قضایی، کیفیت و کفایت مستندات، دقت در معرفی و تحلیل رأی یا رویه، قوت استدلال، نوآوری، انسجام نگارش، اعتبار منابع و کاربردپذیری نتیجه.

۴. **نتیجه:** پذیرش، پذیرش مشروط به اصلاح، درخواست بازنگری و ارزیابی مجدد یا عدم پذیرش. اعلام نیاز به اصلاح، به معنای تضمین پذیرش نهایی نیست.

۵. **اصلاح و تصمیم نهایی:** نویسنده باید تغییرات خواسته‌شده را در مهلت اعلامی دبیرخانه اعمال و پاسخ مستدل به دیدگاه‌های ارزیابی ارائه کند. پذیرش نهایی پس از اتمام بررسی و تأیید علمی اعلام می‌شود.

۵ـ۲. استقلال ارزیابی و رسیدگی به ایرادات

۱. در صورت بروز تعارض منافع مؤثر یا احتمال خدشه به استقلال فرایند، ارزیابی مربوط باید بدون مشارکت شخص ذی‌نفع ادامه یابد.

۲. نویسنده می‌تواند ظرف **۱۰ روز کاری** پس از اطلاع از نتیجه، یک‌بار اعتراض مستدل خود را از طریق ایمیل فراخوان اعلام کند. رسیدگی به اعتراض مستلزم پذیرش مقاله یا الزاماً ارجاع مجدد برای داوری نیست.

۳. در صورت احراز تخلف علمی، ارائه اطلاعات نادرست یا نقض محرمانگی، امکان رد مقاله، توقف انتشار و در صورت انتشار، درج اصلاحیه یا اعلام پس‌گرفتن اثر با رعایت بررسی منصفانه وجود دارد.

۵ـ۳. حقوق نشر و مسئولیت‌ها

حقوق معنوی پدیدآورندگان محفوظ است. نویسندگان با ارسال مقاله، در صورت پذیرش نهایی، **اجازه غیرانحصاری انتشار اثر در نسخه چاپی و برخط ویژه‌نامه** را با درج نام و مشخصات علمی خود اعطا می‌کنند؛ این اجازه به معنی انتقال مالکیت حقوق مادی اثر نیست. ویرایش نگارشی و صفحه‌آرایی با حفظ معنای علمی مجاز است؛ تغییر ماهوی متن با اطلاع و تأیید نویسنده مسئول انجام خواهد شد.

دریافت مقاله، ارجاع به داوری یا صدور تأییدیه وصول، به‌منزله تعهد به پذیرش، انتشار یا صدور گواهی چاپ نیست.

بخش ششم

مهلت، نحوه ارسال و فهرست کنترل

۶ـ۱. مهلت و نشانی ارسال

آخرین مهلت دریافت آثار: **۱۵ دی‌ماه ۱۴۰۵**

farsbareducationcommision@gmail.com

عنوان پیشنهادی ایمیل: «ارسال مقاله | حقوق در محک عمل | عنوان کوتاه مقاله»

۶ـ۲. فایل‌های الزامی

۱. **فایل اول – متن مقاله:** در قالب DOCX بدون نام، سمت، شناسه پژوهشگر، سپاسگزاری هویت‌نما، مشخصات شناسایی در نام فایل یا سربرگ و بدون اطلاعات هویتی در ویژگی‌های فایل؛ خودارجاعی نیز باید به صورت غیرهویت‌نما تنظیم شود.

۲. **فایل دوم – مشخصات و اظهارنامه نویسندگان:** عنوان مقاله؛ نام کامل و وابستگی شغلی یا علمی هر نویسنده؛ ترتیب نویسندگان؛ نام نویسنده مسئول؛ شماره تماس و نشانی ایمیل معتبر؛ اعلام مشارکت و تأیید همه نویسندگان؛ و اعلام وضعیت تعارض منافع، حمایت مالی و استفاده از هوش مصنوعی.

۳. **پیوست‌های اختیاری:** نسخه قانونی و قابل ارائه آرای منتشرنشده یا مستندات ضروری، پس از ناشناس‌سازی؛ ارسال فایل اضافی بدون ضرورت یا حاوی داده محرمانه خودداری شود.

۶ـ۳. نحوه مکاتبه و پیگیری

۱. مبنای ثبت، دریافت فایل‌های کامل از طریق ایمیل فوق است؛ نویسنده مسئول مکاتبات بعدی را از همان نشانی انجام می‌دهد.

۲. صرف ارسال ایمیل دلیل پذیرش شکلی یا علمی نیست؛ در صورت اعلام نقص، تکمیل مدارک در مهلت مقرر ضروری است.

۳. نویسنده تا پیش از اعلام پذیرش قطعی می‌تواند انصراف خود را با ایمیل رسمی اعلام کند؛ درخواست‌های پس از پذیرش جداگانه بررسی می‌شوند.

۶ـ۴. فهرست کنترل پیش از ارسال

- ☐ حجم مقاله بین **۳٬۰۰۰** و **۷٬۰۰۰** کلمه است.
- ☐ اطلاعات محرمانه حذف یا ناشناس شده‌اند.
- ☐ فایل مشخصات و اظهارنامه کامل است.
- ☐ مقاله قبلاً منتشر یا هم‌زمان ارسال نشده است.
- ☐ موضوع مقاله با نقد رأی یا رویه قضایی مرتبط است.
- ☐ ارجاعات و مشخصات آرا کنترل شده‌اند.
- ☐ نام نویسندگان از فایل داوری حذف شده است.
- ☐ همه نویسندگان نسخه نهایی را تأیید کرده‌اند.